KNJIŽNICA NOVI ŽIVOT

SVEZAK 4.

Dr IVAN MERZ:

KATOLIČKA AKCIJA

NARAV I DEFINICIJA - CILJ - SREDSTVA

DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE

PUČKA TISKARA - ŠIBENIK

Dr. IVAN MERZ

Katolička akcija

Narav i definicija - cilj - sredstva

Dođi Kraljevstvo Tvoje!

Šibenik, 1927.

"Bitni načelni program: Neposredno proučavanje velikih socijalnih enciklika... Obrazovani katolici, poglavito intelektualna elita omladine mora da smatra svojom veoma časnom dužnošću da crpe katolička socijalna načela u nauci papa ili, da se još točnije izrazimo, u samome tekstu enciklika. To ih ne smeta da se bez štete služe kojim pomoćnim priručnikom."
(V. Honnay, S.J. , U Les Cercles sociaux de Doctrine catholique; Louvain 1926.; p. 139.-140.)

PREDGOVOR

Zamolio me je veleučeni Dr. Ivan Merz da napišem predgovor njegovoj brošuri "Katolička Akcija-Narav i Definicija-Cilj-sredstva", pa se rado odazivljem jer znam da ću po svojoj pastirskoj dužnosti i na ovaj način doprinijeti tako svetom i potrebitom sredstvu u naša vremena za širenje Kristova Kraljevstva - to jest Katoličkoj Akciji.

Iako je već temeljito pregledao rukopis jedan od naših najzaslužnijih starih radnika u katoličkoj akciji - svećenik i doktor - ipak, prije nego udijelim svoj "imprimatur", jer se knjiga tiska u mojoj rezidenciji, a prije također nego napišem svoj predgovor, smatrao sam svojom dužnošću da ovu brošuru pomno pročitam i svestrano proučim.

Meni se čini da je ova brošura veoma aktualna. Ona izbjegava sporna pitanja, a nastoji zaći u samu bit katoličke akcije. Ona će doći dobro vodstvu naših katoličkih društava, a i samom svećenstvu, na vlastito dušobrižništvo i duhovnim vođama istih društava, jer se ovi u prvom redu moraju zanimati za katoličku akciju.

Podvlačim da se svećenstvo u prvom redu mora interesirati za katoličku akciju, jer slavno vladajući Sv. O. Papa Pio XI. odmah u svojoj prvoj Enciklici "Ubi arcano" od 23. decembra 1922. svim biskupima i ordinarijima čisto kaže da je Njemu katolička akcija veoma mila, te da svi moramo - posebice svećenici, uvijek združeni u ljubavi i posluhu prema svojim biskupima - uložiti svu brigu da katolička akcija sve bolje napreduje. Iako ovo izgleda teško i naporno duhovnim pastirima i vjernicima, ipak - poručuje Sveti Otac - mora se katoličku akciju smatrati za jednu od najpoglavitijih savremenih dužnosti pastirskoga zvanja i kršćanskoga života.

Dužnost je sloga svakoga katolika, a poglavito svećenika, da se upozna s katoličkom akcijom te u njoj sudjeluje po svom položaju i mogućnosti. Svećenici zbog svoje pastirske revnosti, a vjernici zbog kršćanske dužnosti. Svi naime moramo sudjelovati u ostvarenju Kristova Kraljevstva, najprije u svojoj duši a ujedno u dušama svoje braće te u socijalnom životu.

O ovoj važnoj stvari Sv. O. Papa Pio XI. često govori katolicima u raznim prigodama kroz ovo pet godina svoga pontifikata. Ovim On pokazuje kako mu je veoma na srcu

katolička akcija kao jedno od najuspješnijih sredstava za spašavanje duša.

Baš se ovih dana Sveti Otac dotiče ovoga pitanja u svom pismu od 24. januara te godine koje je upravio svom državnom tajniku kardinalu P. Gasparriu ("Osservatore Romano" od 24.-25. 1. 1927.). "Uvijek smo mislili - veli Sveti Otac - i zahtijevali da mora biti ne samo osebina, već i bit katoličke akcije njezina religiozna svrha tako da smo već u prvoj Našoj Enciklici "Ubi arcano" naglasili da je katolička akcija sudjelovanje laikata u hijerarhičnom apostolatu, i podvukli smo kako je pastiri duša moraju smatrati bitnom dužnošću svoje službe, a vjernici dužnošću kršćanskoga života." Shvatljivo je stoga za svakoga što Pio XI. u spomenutom pismu ističe "da katolička akcija kako u sebi tako u svim svojim organizacijama mora biti i hoće da se drži iznad i izvan svake političke stranke".

Pisac ove brošure drži se ovih načela i direktiva Sv. Oca. Ja stoga želim obilnog uspjeha njegovu trudu i da vođe naših katoličkih društava, držeći se u svom radu ovih glavnih misli uspješno vode razne organizacije koje su im povjerene.

Nego, ako Bog ne sagradi kuću, uzalud se muči oko nje onaj koji je gradi. Stoga molim Boga da blagoslovi svete namjere i trud pisca te da tako i ova brošura doprinese kamenčić ostvarenju Kristova Kraljevstva u ljudskoj zajednici:
"Veni Domine Jesu! - Adveniat regnum tuum!"

U Šibeniku, na blagdan Sv. Franje Saleškoga, 29. siječnja 1927.

Dr. Fra Jerolim Mileta
biskup šibenski.

UVOD

Nastojat ćemo prikazati Katoličku Akciju koja je postala u našim krajevima jednim od najsuvremenijih sredstava duhovne pastve. O njoj se mnogo pisalo. Naša je nakana da pokažemo njezinu veliku zadaću, poglavito u okviru božanske misije svete Crkve.

Cijelu ovu radnju razdijelili smo u tri dijela. Ponajprije prikazujemo narav Katoličke Akcije. Ona je apostolat svjetovnjaka. Ovaj se apostolat razlikuje od drugih svjetovnjačkih apostolata što je to socijalan apostolat. Ali i u drugim vjekovima su svjetovnjaci pomagali svetu Crkvu u socijalnom apostolatu. Posebno je obilježje Katoličke Akcije što ona provodi taj svjetovnjački socijalni apostolat u društvu koje je nekada bilo kršćansko, a sada je dekristijanizirano.

Drugi dio pokazuje kako je cilj Katoličke Akcije da se ostvari socijalno kraljevstvo Isusa Krista. Socijalno Kraljevstvo Kristovo jest onakav poredak u svjetovnom društvu koji čovjeka potiče na krepostan život i time stvara preduvjete da duša spozna i uzljubi Boga te tako postigne svoju konačnu svrhu. Nažalost je sadašnje društvo zbog liberalnoga laicizma daleko od Kristovoga poretka, a Katolička Akcija jest jedno suvremeno sredstvo Crkve Božje kojim ona ostvaruje poredak Isukrstov u svjetovnom ljudskom društvu.

Napokon su sredstva kojima se služi Katolička Akcija u ostvarenju socijalnoga Kraljevstva Isusa Krista vrlo točno određena. Ona su trojaka: Prije svega dolazi uzgoj volje prema asketsko-mističkim načelima i izobrazba uma u duhu filozofsko-teološkom. Zatim se prelazi na specifičnu sociološku izobrazbu; na proučavanje one nauke koja se znanstveno bavi socijalnim Kraljevstvom Kristovim i svim njegovim sastavnim dijelovima: pojedincima, obiteljima, društvima, državama, međunarodnim društvom i dr. Ova se sociološka djelatnost kreće u dva pravca: u stvaranju takozvanog unutarnjeg socijalnog Kraljevstva Kristovog i time usporedo u promicanju vanjskoga Kristovog Kraljevstva. Prvo činimo, ako sve organizacije Katoličke Akcije izgrađujemo u duhu kršćanskoga pravnog poretka (Pravila, Poslovnici), a vanjsko Kraljevstvo promičemo primjenjujući načela katoličke sociologije na svjetovno društvo izvan Katoličke Akcije. To činimo poglavito prema onim Papinim Enciklikama i uputama mjesnih Biskupa koje su sociološkoga sadržaja. A sav ovaj asketsko-mistički, filozofsko-teološki i sociološki uzgoj stavlja se u službu spašavanja i posvećivanja duša.

Po Katoličkoj se Akciji Crkvi Božjoj krči put u svjetovno društvo. Crkva preko Katoličke Akcije širi unutarnje Kraljevstvo Božje, Kraljevstvo Milosti posvećujuće i tako pripravlja neumrle duše za Vječno Kraljevstvo Slave prema kojemu moraju kao prema svojoj konačnoj svrsi da teže sva ljudska nastojanja.

A. Narav i definicija Katoličke Akcije

I. SVJETOVNJACI PREMA BITNOJ MISIJI SVETE CRKVE

Tri stanja Kristova Kraljevstva i naravno socijalno kraljevstvo Kristovo.

Ako usporedimo evanđeoske izjave o Kraljevstvu Božjem vidjet ćemo da valja razlikovati tri stanja toga Kraljevstva:

a) posljednje i savršeno ili eshatološko Kraljevstvo;

b) ovo Kraljevstvo pripravlja unutarnje Kraljevstvo Božje u pojedinoj duši;

c) a ovo se unutarnje Kraljevstvo propovijeda i širi od socijalnoga i vanjskoga Božjeg Kraljevstva, to jest od Crkve.

- Osim ovoga duhovnog socijalnog Kraljevstva razlikujemo još i

d) ono, koje postoji kada je društveni poredak udešen prema evanđeoskim zakonima te Crkva (to jest duhovno socijalno Kraljevstvo) u svijetu može bez poteškoća širiti unutarnje Kraljevstvo Božje.

Crkva na tri načina širi Kraljevstvo Božje.

Posebna je zadaća Crkve da spašava i posvećuje duše, to jest da širi unutarnje Kraljevstvo Kristovo i tako pripravi u dušama Kristovo Kraljevstvo slave - eshatološko Kraljevstvo. Ovaj svoj cilj Crkva postiže na ova tri načina:

a) spašava pogane koje svetim krštenjem ujedinjuje s otajstvenim tijelom Kristovim; Crkva dakle radi na "izgradnji tijela Kristova" (Ef. IV, 12); ona širi treće (vrhunaravno socijalno) Kraljevstvo Kristovo; ona svoje vlastito tijelo povećava;

b) Crkva nadalje posvećuje duše koje se već nalaze u njoj odnosno preporađa sakramentima svoju djecu koja su smrtnim grijehom izgubila Milost posvećujuću; Crkva u ovom slučaju širi unutarnje Kraljevstvo Kristovo među onima koji se već nalaze u njenom otajstvenom tijelu;

c) napokon Crkva širi Kraljevstvo Božje što stvara u svjetovnom društvu takve preduvjete da u njemu lakše može širiti unutarnje Kraljevstvo Božje; Crkva prema tome svoj cilj postiže također indirektno: širenjem naravnoga (svjetovnog) socijalnog Kraljevstva Kristova.

Isto tako svjetovnjaci na tri načina pomažu Crkvi u njenoj posebnoj misiji. Razlika između nutarnje i vanjske aktivnosti Crkve.

Otkako Crkva postoji vidimo da joj svjetovnjaci na razne načine pomažu u širenju

Kraljevstva Kristova. Svjetovnjaci su Crkvu uglavnom u svim vjekovima na tri načina pomagali:

a) "Izgradnjom tijela Kristova" (Ef. IV. 12), to jest brinući se da što više ljudi primi sveto krštenje. Tako svjetovnjaci pomažu u širenju trećega Kraljevstva Božjeg.

b) Kada su duše već pripojene otajstvenom Tijelu valja ih posvećivati odnosno preporađati ako su izgubile Milost posvećujuću. I u tom su području svjetovnjaci uvijek pomagali Crkvu i time su se poglavito brinuli za širenje drugoga (unutarnjeg) Kraljevstva Kristova.

Evo primjera kako su svjetovnjaci već u apostolska vremena pomagali svetu Crkvu u širenju unutarnjega Kraljevstva Kristova: Kada je sveti Pavao boravio u Korintu, upoznao se sa svjetovnjakom Akvilom (znači: Orao) i njegovom ženom Priscillom. Rodom su bili iz Ponta, a došli su u Korint iz Italije, odakle ih je protjerao car Klaudije (50.-51. g). Bili su šatorari, a sveti Pavao je kod njih radio.

Zajedno su sa svetim Pavlom otplovili u Siriju (I. Kor. 16, 19) Ostadoše u Efezu, a sveti Pavao pođe dalje u Cezareju itd. Iako su oni bili svjetovnjaci i imali svoj zanat, potpomagali su Crkvu Božju u njenoj apostolskoj misiji. Evo što o njima pripovijedaju Djela Apostolska (18, 24-26):

"A doše u Efez neki Židov po imenu Apolo, rodom Aleksandrinac, muž rječit, silan u Pismima. Ovaj bijaše poučen o putu Gospodnjem i oduševljeno je govorio i pomno učio o Isusu ali je poznavao samo krštenje Ivanovo. Ovaj dakle poče slobodno propovijedati u zbornici. Kad su ga slušali Priscilla i Akvila, primiše ga k sebi i izložiše mu točnije nauku Božju." Priscilla i Akvila povratili su se iz Efeza u Rim kada je bila dokinuta odredba Klaudijeva. Sveti Pavao je veoma cijenio ove svjetovnjake. U svojoj poslanici Rimljanima ih se posebice sjeća: "Pozdravite Prisku i Akvilu, suradnike moje u Isusu Kristu jer oni za dušu moju glave svoje položiše (t. j. izložiše se za apostola smrtnoj pogibli), kojima ne zahvaljujem ja jedini, nego i sve crkve naroda." (Rim., 16, 3-4.).

Tradicija veli da su ovi svjetovnjaci poginuli za Krista.

Imade mnoštvo mjesta kod svetoga Pavla iz kojih se vidi da u ono doba svjetovnjaci nisu bili samo pasivni članovi Crkve, već su aktivno pomagali širenje Kraljevstva Kristova. Tako on iz svoga rimskog sužanjstva piše Filipljanima i u svom se pismu sjeća dviju kršćanki koje su ga tako aktivno podupirale: "Evodiju molim i Sintihu prosim da jedno misle u Gospodinu. Molim i tebe, vjerni druže, zauzmi se za njih koje se u Evanđelju boriše sa mnom, sa Klementom i s ostalim suradnicima mojim, kojih su imena u knjizi života." (Filip, 4, 2-3).

c) Napokon vidimo kako svjetovnjaci pomažu Crkvi u širenju vremenitoga naravnog svjetovnog socijalnog Kraljevstva Kristova. Poglavito se to činilo u porodici, udešenoj prema kršćanskim načelima koja je djeci stvarala takve naravne preduvjete da su djeca u porodici dobivala odgoj koji im je olakšao da postignu svoju konačnu svrhu.

Donosimo kratak pregled iz povijesti ove vanjske i socijalne djelatnosti Crkve u svjetovnom društvu:

- **Đakoni**: Da Crkva uzmogne vršiti ovu svoju socijalnu funkciju, doskora je postavila đakone. Sveti Stjepan đakon brinuo se za "svakidašnje dijeljenje hrane" (Dj. ap. 6. 1-2); brinuo se za prvu "pučku kuhinju" (početak Katol. ekonomsko-socijalne akcije!). Sveti Lovrinac se brinuo za ekonomske potrebe sirotinje.

- **Monasi**: Osnivač redovnika na Zapadu bio je sveti Benedikt. Njihova se socijalna akcija sastojala u krčenju šuma, isušivanju močvara, podizanju zgrada i hramova, te u stvaranju svih onih materijalnih preduvjeta koji su potrebni da se uzmogne ostvariti idealan kršćanski društveni poredak.

- **Vitezovi**: Njihova je zadaća bila da štite društveni poredak onoga vremena. Branili su sirote, udovice, potlačene; snagom svojih mišica štitili su sav socijalni poredak. Sam obred posvete vitezova veoma je sličan na primjer obredu primanja u katoličke skaute ili u orlovsku organizaciju. (Vidi Priručnik Orl org., str. 64)

To dokazuje da je cilj današnje Akcije kao i viteštva bio identičan: raditi na socijalnoj kristijanizaciji. Naravno da su se vitezovi služili drugim sredstvima socijalne kristijanizacije: konjem, mačem, a ne perom, knjigom, novinom.

Evo, uglavnom, najznačajnijih čina iz viteškog obreda: Prije negoli se vitezom tko proglasi, valja ga okupati. To znači da borac Kristov mora biti bez ljage grijeha. Oblače mu bijeli kaput jer vitez mora biti čista srca. Krvavi prsluk što ga dobiva podsjeća ga da vitez mora biti spreman da svoju krv prolije za Vjeru. Crnu kapicu prima da ga potiče na razmatranje o smrti kojoj ni vitez ne može izbjeći. Prije obreda cijelu noć mora da probdije u postu i molitvi, ispovijeda se i pričešćuje. Zatim pred oltarom polaže zakletvu da postaje vitezom, jer hoće da proslavi Boga, Vjeru i viteštvo. Obvezuje se da će vjerovati što naučava Crkva i da će braniti Crkvu, siromahe i sve koji su u nevolji; isto tako neće uzmaknuti pred neprijateljima, neće prekršiti zadanu riječ, svagdje će stajati na braniku pravde i biti protivnikom nepravde i zloće.

- **Sveučilišta**: Crkva je u 12. i 13. stoljeću osnovala 46 sveučilišta na kojima se nije naučavalo samo u bogosloviji i filozofiji, već i u onim znanostima koje su služile da se izgradi materijalna kultura (civilizacija).

- **Treći red svetog Franje**: jest organizirani apostolat svjetovnjaka iako je po svojim pravilima Red. On je provodio socijalni apostolat u doslovnom značenju. Djelovao je na reformu privatnoga i javnoga ćudoređa; izmirivao društvene slojeve, zaraćene obitelji, gradove i državice. U sav je društveni poredak unosio mir i red, a nižim i potlačenim slojevima zajamčio je u društvu pravedan položaj (uspješno je rješavao, što bismo mi danas nazvali imenom "socijalno pitanje".

Crkva je u srednjemu vijeku trećorecima dala prava što su ih uživali tek crkveni

staleži. Tako je mnoštvo trećoredaca bilo oslobođeno od poreza, nisu morali u vojsku i dr. Po trećem redu je vjerska misao opet ušla u niže narodne slojeve i ova je zatrpala jaz koji je dijelio siromašni kršćanski narod od bogatih crkvenih dostojanstvenika.

Veliku socijalnu misiju izmirivanja društvenih slojeva Treći red sv. Franje vrši još i danas.

- **Bratovštine, cehovi, bolnice, zalagaonice**. Za sve se socijalne potrebe Crkva brinula. Nastojala je da se podigne staleška kultura seljačkoga i obrtničkoga staleža. Pod njenom su se zaštitom ujedinjavali razni staleži. Uz cehove bile su i bratovštine koje su uz svoje vjerske ciljeve imale i ekonomske zadatke: priređivale su besplatne pogrebe, podupirale udovice svojih članova. Cehovi su se brinuli i za političke interese svojega staleža.

- **Katolički pokreti**. Nakon francuske revolucije vidimo kako se na svim područjima kršćanska misao sustavno istiskuje. Iz države je Bog već bio izbačen, iz škole se izbacivao, a u ekonomskom se životu više nije vodilo računa o Božjim i naravnim zapovijedima. Protiv ovog laičkog duha liberalizma nastaje reakcija među katolicima.

Na školi u kojoj se poučavalo u protuvjerskom duhu osniva se katoličko đačko udruženje sa zadaćom da popravi ono što je škola pokvarila. Kad je val socijalističkih ideja počeo osvajati radničke mase, dižu se katolici i organiziraju radništvo u radničkim udruženjima kojima je zadaća da brane radničke interese prema katoličkim načelima i da se bore protiv nekršćanskog kapitalizma.

A da se bezboštvo uzmogne tući i na političkom polju stale su se osnivati političke organizacije katolika koje su si stavile zadaću da katolicima izbore utjecaj na državni život s namjerom da i državu urede prema načelima socijalnoga Kraljevstva Kristova. Cijelo ovo veliko gibanje kojemu je genijalne teorijske smjernice dao Papa Leon XIII. sa svojim Enciklikama obuhvatilo je prosvijećene katoličke narode i proteglo se na sve pojave privatnoga kao i javnoga života, kamogod je dopro utjecaj liberalnoga laicizma.

Cijelo se ovo gibanje zvalo raznim imenima: „katolička pučka akcija“, „katolička demokratska akcija“, „akcija katolika“, „katolička socijalna akcija“, „katolički pokret“, „katolička akcija“ i dr.

U početku se nisu u ovom svestranom gibanju jasno razlikovale sve granice. Tek kasnije kad se ono razmahalo Europom mogla su se u ovom opsežnom gibanju razlikovati uglavnom tri smjera: prosvjetni (odgojne organizacije, štampa, školstvo i dr.), ekonomsko-socijalni (briga za materijalne interese radi spasa duša) i politički. Nije bilo uvijek lako opredijeliti granice svim ovim smjerovima jer su u početku isti ljudi posvuda radili. Isto tako je ovo gibanje imalo u raznim zemljama razne oblike i prilagodilo se raznim lokalnim potrebama.

Na naše hrvatsko tlo je presadio ovaj velebni obnovni pokret neumrli biskup Mahnić. U mnogim zemljama nastaje jedno novo formalno stanje katoličkog pokreta otkako je

sv. Otac Pio XI. u svojoj enciklici "Ubi arcano Dei" upravljenoj na sve katolike svijeta, naglasio jednu distinkciju koja se pokazala veoma potrebnom za cijelu Crkvu. On je naglasio da Katolička Akcija odsada spada u kršćanski život vjernika i u pastirske dužnosti svećenstva. Time je sv. Otac formalno nešto naglasio što je velikim dijelom već bilo u praksi. Katolička je akcija jedno od sredstava kojim se Crkva služi za kristijanizaciju društva. Ona je time suradnica Crkve u spašavanju i posvećivanju duša stvarajući takav socijalni poredak svjetovnoga društva koji je potreban da Crkva uzmogne u njemu nesmetano vršiti svoje djelo otkupljenja i posvećenja.

d) Tri su prema tome djelatnosti kako svjetovnjaci pomažu Crkvu u njenoj bitnoj misiji: obraćajući nekrštene, posvećujući krštene i stvarajući kršćanski socijalni poredak.

Da bolje uzmognemo shvatiti razliku između ovoga posvećivanja duša i stvaranja kršćanskoga društvenog poretka (za kojim ide Katol. Akcija) usporedit ćemo podrobnije obje djelatnosti: Crkva je u svim vjekovima vršila "unutarnju" i "vanjsku" akciju.

Unutarnja je akcija čisto vjerska i duhovna. Ona se zbiva u savjesti, a vani se manifestira u bogoslužju. Vanjska akcija proizlazi iz unutarnje; vrši se u svjetovnom društvu i bez prestanka djeluje civilizatorno. To je socijalni život Crkve i po njemu je Crkva postala majkom civilizacije.

Odnos je između obaju akcija: čim je unutarnja jača i vanjska je jača.

Katolička akcija je po svojem značajnom obilježju tek jedna djelatnost neprestane vanjske i socijalne akcije Crkve i to jedna djelatnost koja odgovara suvremenim potrebama.

Vjerska akcija jest očitovanje unutarnjega života Crkve (unutarnje Kraljevstvo Kristovo), njezin neposredni i posebni cilj jest (unutarnji i vanjski) kult Božji te posvećivanje pojedinaca. Naprotiv Katolička Akcija ima kao posebni cilj socijalni apostolat, i to primjenjivanjem, učvršćivanjem, širenjem i obranom katoličkih načela u životu pojedinaca, obitelji i društva. A jer je preduvjet svakom socijalnom apostolatu vjerski uzgoj pojedinca, to se i Katolička Akcija bavi tim vjerskim uzgojem, ali se ona kod njega ne zaustavlja, već vuče praktične konsekvence za apostolat u svjetovnom društvu. Ovaj socijalni cilj jest što filozofi nazivaju imenom "diferentia specifica" - posebna razlika.

Sredstva je vjerskoj akciji, uglavnom, dao sam Spasitelj: to su sakramenti, obredi, molitve, sakramentalija, propovijedi. Da se uzmognu postići ovi čisto vjerski specifični ciljevi, Crkva se služi i čisto vjerskim udruženjima (Mar. kongregacije, Treći redovi i dr.) To su čisto vjerska udruženja jer je njihov neposredni cilj bogoštovni (kult Božji) i duhovno dobro članova.

Katolička Akcija se služi naprotiv i nereligioznim sredstvima (kao štampom, školstvom, propagandom, zakonodavstvom). Nadalje je vjerska akcija vječna; trajat će do konca svijeta dok Kat. Akcija u sadašnjem obliku može i nestati jer ona ima

specifičan cilj koji je slučajan. Katolička Akcija se rodila u stanovitom povijesnom času kao reakcija protiv liberalnog laicizma i ona odgovara suvremenim društvenim prilikama. Prema potrebama se ona mijenja, raste i iščezava.

I obzirom na vodstvo je razlika između obaju djelatnosti: vjersku akciju vode svećenici i oni su za nju pozvani. Naravno, svjetovnjaci pomažu svećenike, ali su svećenici upravitelji. Naprotiv je Kat. Akcija neposredno vođena od svjetovnjaka, ali u ovisnosti od crkvene vlasti.

I glede mjesta je razlika: vjerska se akcija organizira na posvećenim mjestima (crkve, bogomolje) dok društva Kat. Akcije imaju svoje posebne prostorije izvan mjesta koja su opredijeljena za bogoslužje.

Obje se akcije međusobno podupiru: vjerska akcija propovijeda katolička načela i posvećuje duše te tako olakšava ostvarivanje zahtjeva Kat. Akcije. Katol. Akcija, ako joj uspije da ostvari svoje socijalne zahtjeve to ona time pomaže vjersko usavršavanje duša (brak, zakonodavstvo, sloboda Crkve, dobri javni običaji, staleške organizacije za zaštitu materijalnih interesa katolika).

Katolička Akcija i vjerska akcija sastaju se kod vječnih ciljeva čovjeka: kod njegove besmrtne duše kojoj valja stvoriti uvjete za vršenje kreposti i za usavršavanje.

Katolička Akcija je prema tome novo poglavlje velike knjige koja se počela pisati s Kristom i Apostolima, knjige koju Crkva piše u vanjskom, svjetovnom, ljudskom društvu. Ova vanjska akcija Crkve dovršit će svoje djelo tek na koncu svijeta.

II. KATOLIČKA AKCIJA U SKLOPU SVJETOVNJAČKIH APOSTOLATA

Misao: Katolička Akcija jest mnogostruka organizirana djelatnost svih katolika, poglavito svjetovnjaka na socijalnom polju koja stojeći izvan i iznad svake političke stranke pomaže Crkvu pod vodstvom njenih pastira u njenoj bitnoj misiji spašavanja i posvećivanja duša ostvarujući u današnjem dekristijaniziranom svjetovnom društvu socijalno Kraljevstvo Isusa Krista.

Općenito i posebno obilježje Katoličke Akcije

Općenito je obilježje Kat. Akcije da je ona suradnja svjetovnjaka u posebnoj misiji Crkve: u spašavanju i posvećivanju duša. Takva je suradnja bila u svim vjekovima. No posebno obilježje apostolata što ga danas zovemo imenom Kat. Akcije jest suradnja svjetovnjaka u socijalnom apostolatu, t.j. u širenju socijalnoga Kraljevstva Kristova.

Prema tome, danas pod Kat. Akcijom ne smatramo onu djelatnost svjetovnjaka kada ovi surađuju u "izgrađivanju tijela Kristova" u svjetovnom društvu (Ef. IV, 12) - u širenju kršćanstva među poganskim svijetom. A pod njom ne razumijevamo ni samo širenje

unutarnjega Kraljevstva Božjega u dušama. Posljednje čine redovito razne čisto vjerske akcije.

Katolička Akcija ima to posebno obilježje da u svjetovnom ljudskom društvu stvara takve uvjete i pretpostavke da se s time usporedno može bolje širiti unutarnje Kraljevstvo Božje.

Još jedno posebno obilježje Katoličke Akcije

Budući da vidimo u svim vjekovima kako svjetovnjaci šire u svjetovnom društvu socijalno Kraljevstvo Kristovo to je potrebno da ustanovimo razliku između prijašnjega i sadašnjega svjetovnjačkog socijalnog apostolata.

Socijalni apostolat u prošlim vjekovima sastojao se poglavito u tome da je stvarao kršćanski socijalni poredak među narodima gdje takvoga poretka nije nikada bilo. Naprotiv, Katolička Akcija djeluje među narodima koji su već bili kršćanski, ali su zbog liberalnoga laicizma te opće apostazije suvremenog doba stvarno zapali u poganski društveni poredak.

Katolička Akcija hoće Crkvi pomagati u rekristijanizaciji naroda koji su nekada živjeli kršćanski, a danas žive u liberalnoj atmosferi, i to tako da Kat. Akcija povraća u tim narodima katolički socijalni poredak. Možemo prema tome reći da Kat. Akcija znači za dekristijanizirane narode u stanovitoj mjeri ono što misije za poganstvo.

Općenita definicija Katoličke Akcije

Iz svega rečenoga možemo zaključiti da je Kat. Akcija suradnja svjetovnjaka u bitnoj misiji Crkve (spašavanju i posvećivanju duša) i u povraćanju socijalnoga Kraljevstva Isusa Krista u dekristijaniziranom društvu.

Specifična definicija Katoličke Akcije

Danas se u Kat. Akciji nalazi velik broj organiziranih svjetovnjaka koji svi skupa idu za socijalnom kristijanizacijom. Sve te mnoge organizacije su međusobno povezane. To je jedinstvo u mnoštvu. Velimo stoga da je Kat. Akcija mnogostruka organizirana djelatnost. (Kod nas su dvije vrste organa koje vode tu Kat. Akciju: disciplinatorni i koordinatorni).

U toj se Kat. Akciji nalaze katolici svih staleža, slojeva i dobi. U njoj ima mladića, staraca, đaka, muževa, žena, seljaka, radnika, učenih, neukih i dr. Ona je otvorena svima koji smatraju socijalni apostolat svojom posebnom dužnošću. Ovo sve razlikuje Kat. Akciju od npr. ekonomske akcije koja prima ljude istih ekonomskih interesa. Ovo sve je razlikuje i od stranačko-političke akcije jer politička stranka trpi u svojim redovima samo one ljude koji se slažu s njenim čisto političkim programom.

Stoga možemo spomenutu specifičnu definiciju Kat. Akcije proširiti i reći da je Kat.

Akcija mnogostruka organizirana djelatnost svih katolika i da ona stoji stoga izvan i iznad svih političkih stranaka.

Budući da je ta akcija pomoć što je svjetovnjaci daju Crkvi u njenoj vanjskoj socijalnoj djelatnosti jasno je da Crkva mora voditi tu akciju. **Ta akcija je radi Crkve.** Kao što je plug radi seljaka jer on njim ore isto tako je Kat. Akcija onaj plug kojim Crkva ima uzorati svjetovno ljudsko društvo da u nj zatim uzmogne zasaditi sjeme unutarnjega Kraljevstva Božjega. I kao što težak sam izabire oblik pluga jer o tom obliku ovisi kako će moći uzorati svoje polje kako će postići svoj cilj isto tako i Pastiri Crkve imaju pravo i dužnosti da odrede kakav će oblik imati ta Kat. Akcija pomoću koje će oni socijalno kristijanizirati.

Stoga velimo da Katolička Akcija ima u crkvenoj hijerarhiji svoje disciplinatorno središte ili da radi pod vodstvom crkvene vlasti. Crkva vodi tu Kat. Akciju po biskupijama jer ona spada u duhovnu pastvu, a vrhovna glava duhovne pastve jest biskup.

Ali, jer današnje društvene potrebe prelaze područje pojedinih biskupija, to biskupi priznaju vlast nacionalnih stručnih središnjica i ove prema propisima svoga vlastitog pravnog poretka (poslovnici) i oslanjajući se na priznanje njihove vlasti sa strane biskupa, protežu svoju djelatnost na dijecezanske stručne centrale, tj. okružja i na pojedine organizacije koje se nalaze na područjima pojedinih biskupija.

Jake nacionalne (interdijecezanske) stručne disciplinatorne središnjice s precizno izgrađenim pravnim poretkom kadre su da u suvremenom društvenom kaosu budu nosiocima djelotvorne Katoličke Akcije.

Često ove jake stručne nacionalne središnjice traže radi interdijecezanskoga zajedničkog dobra prilično velike žrtve slobode od podređenih dijecezanskih ili mjesnih udruženja. To je potreba sadašnjega vremena jer događaj koji se odigrava u jednoj dijecezi ili pokret koji zahvati jedan kraj odmah ostavlja svoje tragove u drugoj dijecezi.

Danas nije moguće prirediti uspješnu manifestaciju, uspješan protest, uspješnu akciju za pobijanje krivovjerja, nećudorednosti, za katoličko školstvo bez jakih nacionalnih središnjica koje istu i jedinstvenu disciplinu nameću svakom članu Kat. Akcije, bio taj u najzabitijoj gorskoj župi ili u središtu velikoga grada.

Te stručne disciplinatorne interdijecezanske centrale rade unutar svojih poslovnika odobrenih od Crkve (Bisk. konferencija); nešto slično kao što crkveni redovi rade unutar svojih konstitucija. Sveta Stolica tek onda utječe na unutarnji rad tih redova kada se ovi ogriješe o svoje konstitucije ili kada te konstitucije valja izmijeniti ili dopuniti. Inače, redovi imaju u svom unutarnjem radu od Crkve potvrđenu autonomiju. Slično je i s organizacijama Kat. Akcije. Dok one rade prema svojim poslovnicima, crkvena vlast ne zadire u njihov unutarnji rad, ali kada se ogriješe o potvrđeni pravni poredak ako valja riješiti sporove ili štošta izmijeniti ili popraviti, tada se Crkva služi svojim pravom i zadire u njihovu unutarnju djelatnost.

B. Cilj Katolička Akcije: socijalno kraljevstvo Isusa Krista

I. KAKO BI MORALO BITI

Misao: Socijalno Kraljevstvo Isusa Krista traži da se ljudsko društvo i svi njegovi sastavni dijelovi zasnuju na temeljima naravnoga poretka uzevši pri tome u obzir da je svaki pojedinac stvoren da postigne vrhunaravno dobro. Ovo vrhunaravno dobro promiče Crkva. Budući da Kat. Akcija pomaže ostvarivati socijalno Kraljevstvo Isusa Krista ona otvara Crkvi Božjoj put u svjetovno ljudsko društvo.

Sav svjetovni društveni poredak služi da raste mistično (otajstveno) Tijelo Kristovo.

Svi znamo da je Crkva katolička mistično (otajstveno) Tijelo Kristovo. Krist je glava, a mi smo njegovi udovi. Kao što je glava na križu umrla tako po svetom Krštenju i udovi mističnoga tijela umiru. Isto tako će članovi toga mističnog tijela s Kristom uskrsnuti. Krist će tada biti središte svega: mjesto sunca i mjeseca sjat će sunce Kristova tijela i svjetlost ovoga tijela razlijevat će se na uskrsla ljudska tijela.

Konačna svrha ljudi jest da dođu u Kraljevstvo Kristovo. Jedino po Crkvi će doći u nj i postići svoju konačnu svrhu. Slijedi dakle da sve u svijetu, sav svjetovni poredak mora služiti da ljudi pripojeni Crkvi i tako Kristu uskrsnu na vječnost.

Tako, na primjer, i država ima cilj da se brine za sreću ljudi na zemlji. Država je savez obitelji koje na zajedničkom zemljištu tvore neovisnu zajednicu, a pokoravaju se najvišoj glavi. Slijedi da je zadaća države da pomogne porodicama i pojedincima da nađu vremenitu sreću koja je put u vječnost. Kada, na primjer, država pomaže porodicu, pomaže ona rađanje i uzgajanje djece. Ta se djeca rađaju i uzgajaju da uzmognu biti pripojena mističnom tijelu Kristovu i po tome postići konačnu svrhu. Tako eto država daje Crkvi sastavne dijelove njezinoga tijela.

„Podići ću svoj znak i javit ću svoj poziv narodima.“ - pjeva Izaija – „Oni će ti donijeti (Jeruzaleme) tvoje sinove na svojim rukama i tvoje kćeri na svojim ramenima. Kraljevi će biti tvoji hranitelji (tj. Država će služiti crkvi, da raste) i kraljice tvoje hraniteljice. Oni će te obožavati ničice (jer država mora da uvidi da se ona tek brine za vremenito dobro svoje djece, a Crkva se brine za njihov vrhunaravni život kojemu je naravni život tek podloga i sredstvo) pred tobom i ljubit će prah tvojih nogu." (Iz. XLIX. 22-23).

Država je proizašla iz krila prvoga Adama.. Po prvome Adamu ljudski rod dobiva svoj naravni život i čeka na drugog Adama, Krista, koji će po prvom Adamu rođenim ljudima dati vrhunaravni život. Kao što cilj prvoga Adama leži u Kristu, tako i cilj države leži u Crkvi.

"Čovječanstvo živi u vremenu samo za Krista i Crkvu u kojoj se ono preporađa za

vječnost. Tako staro čovječanstvo (tj. država) ima po sebi tek propadljivu i vremenitu postojanost; staro će čovječanstvo biti malo pomalo preobraženo iz Adama u Krista. Ovo čovječanstvo, u ovim bijednim i jadnim prilikama ima svoj život i smisao tek u Crkvi i ostaje na životu tek radi Crkve. Država štiti obitelj: obitelj krije kolijevku čovjeka, a čovjek se rađa samo stoga da bude u Crkvi preporođen. "Jer ništa nam ne bi koristilo rođenje da nismo zadobili otkupljenje". Adam u čovječanstvu donosi Isusu Kristu sastavne dijelove njegova mističnoga tijela: Crkva sabire ovu materiju, pomalo je preobrazuje i u se pretvara: i kada ovo djelo bude dovršeno prestat će sav poredak starog čovjeka: bit će sav utopljen u novoga (II. Kor. V, 17): "Neće više biti ni države ni obitelji." (Dom Grea, De l'Eglise, I. 37-38)

Tako sve ima svoje težište u Crkvi i u njenoj Glavi, u Kristu, u utjelovljenoj Riječi Božjoj koji je konačni cilj svih djela Božjih.

Sve ljudske djelatnosti i sav društveni poredak mora stvarati preduvjete (dispoziciju) poštenom i dubokom religioznom životu.

Ako je nadalje svrha čovjeku da ne bude samo pripojen tijelu Crkve već da po njemu zaista i postigne vječnu sreću, a to se postizava kreposnim životom slijedi da društveni poredak ima cilj da čovjeku olakša krepostan život. A da čovjek opet uzmogne pošteno živjeti potrebne su dvije stvari: glavna je vršenje kreposnih djela, a pomoćna je posjedovanje dostatnoga broja materijalnih dobara da se mogu vršiti kreposna djela.

Među svim krepostima prvo mjesto zauzima krepost pobožnosti koja nas potiče da odajemo Bogu dužnu čast. Kontemplacija (duboki vjerski život), život duše u neprestanoj zajednici s Isusom jest najbolji život. Tako eto sav društveni poredak ima zadaću da nam pomaže vršenje kreposnih djela u aktivnom životu i da ova kreposna djela stvaraju dispoziciju za razmatranje.

Evo jednoga primjera: Polovicom prošloga stoljeća morali su radnici dnevno raditi do 18 sati. Tako je čovjek prestao biti čovjekom. Zbog silnoga rada upravo je zaboravio na svoje ljudsko dostojanstvo. Država se mora brinuti da radnik ne bude izrabljivan već da ima dovoljno vremena da udovolji težnjama svoga duha, da se može umno izobražavati i da može vršiti svoje vjerske dužnosti. (V. Sv. Toma: De reg. princ., I, 15)

Sav život mora biti tako udešen da bude prožet vjerom. Išli mi ulicom, ne samo da nas ulica ne bi smjela svojim izlozima, svojim razgovorima, svojom modom navoditi na grijeh, već bi nas morala poticati na krepost, morala bi svojom ljepotom poticati dušu da se uzdižemo prema izvoru svake kreposti i svake ljepote. Pravi društveni poredak kadar je čovjeku umnožiti sreću jer mu daje prilike bilo da poput Marte vrši djela koja odgovaraju njegovim sklonostima ili da dade Mariji, kontemplativnim zajednicama, mogućnost života ovdje na zemlji. Ali i Marta postaje od vremena do vremena Marijom; to su časovi mira, molitve. Ako društveni poredak veliku većinu ljudi potiče na vršenje kreposti i na duboki vjerski život, možemo ga nazvati dobrim.

Sve dakle što pomaže vršenje kreposti i duboki vjerski život jest u skladu Božjem;

sve što priječi čovjeka da bude krepostan jest loše.

Katoličko socijalno Kraljevstvo jest onaj društveni poredak koji čovjeku omogućuje takav krepostan život pomoću kojega on postiže svoju konačnu svrhu. Zadaća je Katoličke Akcije da pomaže graditi takav društveni poredak.

Čovjek koji hoće živjeti potpunim ljudskim životom treba da živi životom Milosti, životom sjedinjenja duše s Bogom. To je jedini pravi ljudski život. Prema tome je jedino život svetaca jedini pravi ljudski život; prema tome su najviša remek-djela umjetnosti koja opisuju taj život ljudske duše s Bogom. To su djela mistika kao sv. Tereze, sv. Ivana od Križa. Isto tako su oni narodi najveći koji ljudskom rodu daju najveći broj svetaca jer su sveci najsavršeniji ljudi koji najbolje žive prema svrsi ljudskoga života.

Iz svega rečenoga slijedi da je čovjek stvoren radi razmatranja (kontemplacije) duše i da sve ljudske djelatnosti moraju imati kao cilj kontemplaciju duše. Unutarnje Kraljevstvo Kristovo treba da se po Milosti širi u dušama.

I svjetovno ljudsko društvo koje je izašlo iz krila Adamova ima ne samo zadaću da rađa ljude koji će postati udovi na tijelu Crkve već naravno društvo ima također zadaću da Crkvi omogući da ova uzmogne djelovati na život ljudskih duša. Iz toga slijedi da se cijelo ljudsko društvo koje je u katoličkim narodima preko svojih članova pripojeno tijelu Crkve mora tako organizirati da se u njemu stvore najbolji preduvjeti Crkvi za njenu djelatnost širenja unutarnjega Kraljevstva Kristova. Slijedi da sve bez iznimke, iz čega se sastoji ljudsko društvo i što doprinosi životu ljudskoga društva, anorganske tvorevine, bilje, životinje, tijelo čovjeka, obitelji, staleži, političke zajednice mora se tako organizirati da služi i pripomaže kontemplaciji duše, jer napokon i aktivni život stvara dispoziciju za kontemplaciju. (Sv. Toma, II-II, 180, 2).

Razlikujemo naravnu i vrhunaravnu kontemplaciju. Svaki čovjek koji nije kršten živi životom najdostojnijim naravnoga poziva ako razmatra na primjeru o Nepromjenjivom i Savršeno Jednostavnom Biću koje je počelo i svrha svih stvari. Svako naravno ljudsko društvo bez obzira na vrhunaravni poziv čovjeka teži za tim da se ostvari takav društveni poredak koji će omogućiti čovjeku razmatranje o spomenutoj istini, jer najviši čin ljudskoga uma može da bude da spozna i ljubi Boga.

Budući da je čovjek određen za vrhunaravni red, to se ljudski društveni poredak ne može kod toga zaustaviti već mora čovjeku omogućiti vrhunaravnu kontemplaciju. Ova kontemplacija kod kršćanina nije naravan čin, već vrhunaravan kao uopće svi čini čovjeka koji je u Milosti. Sveti Toma definira kontemplaciju: "Simplex intuitus veritatis" (Sum. theol., IIa IIae, q. 180, a. I et X 6.). Kontemplacija je prema tome jednostavno zrenje puno ljubavi Boga i božanskih stvari.

Ako je dakle takva kontemplacija čin koji najbolje odgovara čovjeku koji je ponajprije razumno biće, a zatim biće koje je uzdignuto u vrhunaravni red, slijedi da sve pa i reorganizacija društvenoga poretka mora davati poticaje za vršenje kreposti i time služiti kontemplaciji duše.

I socijalno Kraljevstvo Isusa Krista stvara dispoziciju za kontemplacju duše.

Kada dakle govorimo o socijalnom Kraljevstvu Isusa Krista mislimo na takvu organizaciju ljudskog društva - pojedinaca, obitelji, zvanja, država, međunarodnoga poretka - da će Crkva u tom poretku moći promicati vršenje kreposti, kontemplaciju duše - širenje unutarnjega Kraljevstva Božjega. Stoga je bezuvjetno potrebno da se širi ovo socijalno Kraljevstvo Kristovo. Jedno suvremeno sredstvo pomoću kojega Crkva širi to Kraljevstvo jest Katolička Akcija.

U čemu je socijalno Kraljevstvo Isusa Krista?

Socijalno Kraljevstvo Kristovo utječe na vršenje kreposti i duboki vjerski život (na kontemplaciju duše). Naravni svjetovni društveni poredak stvara uvjete da se uzmogne širiti vrhunaravni život. Krist je početnik cilju (vrhunaravnom životu), ali je on istodobno početnik sredstvu (naravnom poretku). Kao što je On izvor vrhunaravnih dobara isto tako je on početnik naravnoga društvenog poretka koji je radi vrhunaravnoga. Prema tome, ako svjetovni društveni poredak želi da udovolji vrhunaravnome cilju treba da je i on udešen po zakonima Kristovim.

Koji su, dakle, zakoni Kristovi u naravnome redu?

Krist koji je sve stvorio, mora biti Kralj svih ljudi; slijedi da je Kralj svih obitelji, zvanja, političkih zajednica i cijeloga međunarodnog društva. On je svim ovim organizmima dao naravne zakone života i razvoja. Ti zakoni dolaze od Krista. Prema tome sve te zajednice trebaju djelovati prema tim od Krista danim naravnim zakonima. Tako se na primjer obitelj po naravi mora brinuti za rađanje i uzgajanje djece; država se mora po naravi brinuti za javno blagostanje građana. Takav naravni društveni poredak je dobar, ali nije dovoljan, jer čovjek nije stvoren da postigne svoju svrhu u naravnim dobrima već u vrhunaravnima.

Da uzmogne nastati katoličko ili Kristovo socijalno Kraljevstvo potrebno je da sve organizacije računaju s vrhunaravnim ciljem čovjeka: potrebno je da brak bude sakramentom i da djeci olakša da postignu svoj vrhunaravni cilj; roditelji moraju odgajati djecu u duhu Crkve Božje.

Isto se i političko društvo ne smije zadovoljiti time da Bogu odaje čast, već je ono dužno da prizna i prigrli pravu to jest katoličku vjeru i da Bogu odaje čast po zakonima koje određuje ta vjera. Političko društvo mora promicati tu vjeru i mora joj staviti svoju vlast - vremeniti mač - na raspolaganje, da ona širi unutarnje Kraljevstvo Božje.

Ista načela možemo primijeniti na školstvo koje treba odgajati u strahu Božjem i osjećanju s Crkvom. Također i ekonomski život treba se urediti prema Kristovim zakonima pravde i ljubavi.

Ako se cijelo ljudsko društvo i svi njegovi sastavni dijelovi urede prema izloženim načelima koja zahtijevaju organizaciju na podlozi naravnih i evanđeoskih zakona tada

imamo u punoj mjeri ostvareno socijalno Kraljevstvo Isusa Krista u svjetovnome društvu.

II. KAKO JE DANAS

Crkva je sputana u liberalnom laiciziranom društvu

Crkva živi danas među narodima. Ali današnje društvo nije onakvo kakvo bi moralo biti. Nema danas socijalnoga Kraljevstva Kristova. Poslužit ćemo se jednom usporedbom.

Ljudsko je društvo slično jednoj veličanstvenoj palači sa tisuću stupova, soba, sobica, pregrada, stepenica, potpornja i nakita. Došao je velik potres i uzdrmao je tu društvenu zgradu do temelja. Zgrada se srušila. Neki stupovi su još ostali; još se mogu raspoznati mjesta kuda su vodile stepenice gdje su bile sobe. Neke su se sobe i sačuvale; ali nema prave veze među pojedinim dijelovima ove razrušene zgrade. Vješto oko ipak i po ovim ruševinama iz kojih još strše i neki zidovi može prepoznati glavnu konstrukciju te palače.

Predočite si tu palaču!

Dok je bila cijela Crkva je u njoj mogla djelovati. Crkva je poput divne gospođe išla od sobe do sobice, od kata do kata i posvuda je dijelila svoje darove i svoja dobročinstva. Nije bilo ni jednoga jedinog mjesta u toj ogromnoj palači kamo ne bi dopro njezin blagoslovni utjecaj. Ali otkako je nastao užasni potres ostala je zatvorena u jednom ograničenom odjelu te palače koji se nije posve razrušio.

Istina, glas je Crkve i sada još veoma jak i ona dovikuje i stanovnicima onih odjela razrušene palače kamo sama ne može dospjeti. Nema više pregrada, stepenica koje su povezivale stalež sa staležom, narod s narodom. Ona bez prestanka gradi, iako je mnogi priječe, te veze i stepenice; i jednom će joj ipak uspjeti da razrušenu zgradu obnovi.

Te stepenice treba opet podignuti, mnoge zidove nanovo sazidati, nakite postaviti, štete popraviti i tako omogućiti Crkvi djelatnost na svim područjima; jednom riječi, valja opet uspostaviti socijalno Kraljevstvo Isusa Krista.

III. POMOĆ CRKVI: KATOLIČKA AKCIJA

Katolička Akcija ostvaruje socijalno Kraljevstvo Isusa Krista i time omogućuje djelatnost Crkvi u svjetovnom društvu

Pape su u svojim enciklikama upozorili na suvremenu anarhiju koja vlada u ljudskome društvu. Enciklike Leona XIII., Pija X., Benedikta XV., Pija XI., te prijašnjih Papa na veleban način slikaju ruševine sadašnjega društvenog poretka i pokazuju način kako će se opet uspostaviti socijalno Kraljevstvo Kristovo. Leon XIII. dao je veličajne teorijske smjernice što su ih kasniji Pape i praktično počeli provoditi u život. Jedno od najuspješnijih sredstava da se ostvari plan obnovljenja što ga Pape iznose u svojim enciklikama jesu organizacije Katoličke Akcije. Prema tome je proučavanje Papinih enciklika bitno potrebno za svaki rad u Kat. Akciji.

Ta Katolička Akcija ide za tim da laicizirano liberalno ljudsko društvo opet učini kršćanskim, t. j. da uredi pojedine stanice ljudskoga društva tako da Crkva u njemu može nesmetano vršiti svoje božansko poslanje. Time je Kat. Akcija postala sredstvom Crkve za socijalnu kristijanizaciju.

Glavni radnici u Katoličke Akciji jesu svjetovnjaci pod vodstvom Crkve

Kat. Akcija ima svoj opredijeljen djelokrug rada. Ona djeluje u svjetovnom ljudskom društvu koje je proisteklo iz Adamovoga krila. Ovo svjetovno ljudsko društvo ima svoj poseban poredak koji nije izravno ovisan od Crkve. Države imaju i svoj autoritet, svoju suverenost koja nije direktno ovisna od Crkve. Svjetovnjaci vladaju državama; oni su suvereni svjetovnoga društvenog poretka.

Upravo u tom svjetovnom društvenom poretku u kojemu vladaju svjetovnjaci treba provesti socijalnu kristijanizaciju. Jasno je da će oni prema tome sami u svojoj vlastitoj kući provoditi tu katoličku obnovu.. Ne rade neovisno. Tu obnovu u kući u kojoj su oni gospodari oni provode po uputama Crkve.

Crkva najbolje zna kako mora biti uređeno ljudsko društvo, ta palača svjetovnjaka, da ona, Crkva, uzmogne u njoj štititi unutarnje Kraljevstvo Božje, "Kraljevstvo istine i života; Kraljevstvo svetosti i milosti; Kraljevstvo pravde, ljubavi i mira." (Praef. Festi Jesu Christi Regis.) Slijedi da je Kat. Akcija svjetovno sredstvo kojim Pastiri Crkve ostvaruju Isukrstov društveni poredak.

Dvostruko vodstvo u Katoličkoj Akciji

Imamo u Kat. Akciji u umanjenom obliku sliku dvaju suvereniteta: svjetovnoga i duhovnoga. Katoličkom Akcijom ravnaju svjetovnjaci ukoliko su oni suvereni svjetovnoga poretka i ukoliko oni dobivaju od Providnosti najviše sposobnosti da ravnaju svjetovnim društvenim poretkom; Katoličku Akciju vode zastupnici Crkve jer je Kat. Akcija ustanovljena radi Crkve da se uzmogne širiti pomoću socijalnoga Kraljevstva Kristova unutarnje Kraljevstvo Božje. Velimo stoga da u Katoličkoj Akciji imamo

dvostruko vodstvo.

Crkva ima tek indirektnu vlast nad državom, dok u Kat. Akciji ona nad svjetovnim vodstvom ima izravnu vlast, da vlast svjetovnjaka u Kat. Akciji vrijedi zato jer je ona njima priznata od Crkve. Ovisi o Crkvi koliku će slobodu kretanja dati svjetovnjacima u Kat. Akciji.

Današnji vijek koji građanima daje veliku slobodu kao da traži iz psiholoških i pedagoških razloga od Crkve da svjetovnjacima koji rade i vode Kat. Akciju dade što više slobode i da se kategorički služi svojom vlašću tek u spornim pitanjima, a inače se zadovoljava u organizacijskom djelovanju kao takovom direktivnim utjecajem.

Četiri djelatnosti u Katoličkoj Akciji: direktivna (hijerarhija), odgojna (svećenici), organizatorna (svjetovnjaci po direktivama svećenika) i administrativna (svjetovnjaci).

Iz rečenoga slijedi da u Kat. Akciji moramo razlikovati četiri vrste djelatnosti:

a) opće reformne direktive daju sv. Stolica i biskupi

b) odgojnu: valja uputiti svjetovnjake u Kraljevstvo Božje i u sredstva kako se ono postiže. Za taj su posao u prvom redu pozvani svećenici;

c) organizatornu: ovo Kraljevstvo Božje valja širiti među članovima svjetovnoga društva. Te članove valja uzgajati za Kat. Akciju. Svjetovnjaci su redovito najspretniji da provedu organizaciju Kat. Akcije jer je ta Kat. Akcija svjetovnjačka organizacija i uređuje se redovito prema onim načelima prema kojima je organizirano svjetovno društvo i u kojemu su svjetovnjaci suvereni. Ali, jer ta organizacija ima služiti Crkvi slijedi da svjetovnjaci u tom organizatornom poslu imaju raditi prema direktivama zastupnika Crkve

d) napokon dolazi sav administrativni posao koji trebaju redovito obavljati svjetovnjaci jer taj posao po sebi ne zahtijeva specifični svećenički utjecaj.

Katolička Akcija sudjeluje u vrhunaravnim dobrima Episkopata jer istodobno dok promiče socijalno Kraljevstvo Isusa Krista širi i unutarnje Kraljevstvo Božje i radi za vječno Kraljevstvo Slave.

Kat. Akcija jest djelatnost odabranih svjetovnjaka, odabranoga dijela Crkve koja sluša. Oni su nerazdruživo privezani uz naučavajuću Crkvu. Uslijed te tijesne veze Katolička Akcija postaje ona dionicom onih vrhunaravnih plodova koje ubire sam Episkopat. Opet ćemo se poslužiti jednom usporedbom:

Kroz učiteljstvo Crkve Božje, kroz papu i zbor apostolskih nasljednika biskupa kao da jure, kao kroz koncentrične žljebove mlazovi božanskoga života. Duh Sveti šiba te bujice života koje bez prestanka neizmjernom brzinom struje kroz posvećenu hijerarhiju.

Čini se da je naučavajuća Crkva kao divska turbina koja se uslijed tih mlazova života što kroz nju struje vrti nepojmljivo velikom brzinom i to oko svoje osi - oko papinstva - i za vrijeme te strelovite kretnje daje nečuvene zvukove: ječe kao srebro, kao zlato, kao prozirni kristali.

Katolička Akcija se tijesno privezala uz naučavajuću Crkvu i postala je dionicom toga života; došla je u vrtlog ovoga nadnaravnog gibanja. Ona se privezala uz ovu turbinu u rotaciji, uz ovaj život naučavajuće Crkve i počela je sama živjeti tim životom; kao da nema više razlike između oba života; život hijerarhije ujedno je i život Kat. Akcije.

A Katolička Akcija ulazi svojom vrhunaravnom rotacijom u svjetovno ljudsko društvo i ovo stavlja u gibanje. Ona unosi u svjetovni poredak mlazove i strujanje vrhunaravnoga života episkopata.

Čovjek dobiva dojam promatrajući ovaj božanski život Crkve kako se preko hijerarhije razlijeva u sve stanice ljudskoga društva da iz dana u dan sve većma raste; dobiva dojam da se turbina Crkve Božje od časa do časa, od godine do godine, od stoljeća do stoljeća sve većom brzinom vrti i da će na kraju vjekova ova rotacija postati tako strelovito brza da će sva Crkva Božja poput kakvoga neizmjernog zvrka sa zemlje poletjeti u vis, u Nebo, otrgnuvši sa zemlje sve što je bilo dionikom toga gibanja.

To je tek vizija. Pokazuje slikovito kako život struji kroz Crkvu Božju i kako sve što se tijesno privezuje uz Crkvu kao što to čini Kat. Akcija postaje dionikom ovoga velebnog života.

Sredstva Katoličke Akcije da postigne socijalno Kraljevstvo Isusa Krista

Misao: Budući da Katolička Akcija ima osim općeg asketsko-mističkog cilja i specifični cilj da izgrađuje unutarnje i vanjsko socijalno Kraljevstvo Isusa Krista, a jer je bitni preduvjet socijalnog apostolata temeljita izobrazba uma prilagođena staležu, slijedi da Kat. Akcija uzgaja ponajprije asketsko-mistički (ako se tko drugi ne pobrine za taj uzgoj) i daje filozofsko-teološku izobrazbu uma prilagođenu staležu ako tomu proučava i primjenjuje onu znanost koja se posebno bavi socijalnim Kraljevstvom Kristovim, tj. katoličku sociologiju i to poglavito ona poglavlja na koja upozoravaju papine enciklike odnosno poslanice i upute nadležnih biskupa.

U središtu nastojanja Katoličke Akcije jest ascetika i mistika.

Iz svega dosadašnjega vidjesmo da sva ljudska djelatnost mora ići za tim da ljudskoj duši olakša što dublji vjerski život (kontemplaciju). Imati milost na zemlji, a slavu na Nebu jest cilj svih ljudskih nastojanja. Ako se ženimo naš je cilj da si pomoću obitelji olakšamo život da izbjegnemo grijehu te da uzmognemo bolje vršiti volju Božju: rađanjem i uzgajanjem budućih sudionika Kraljevstva Božjega; ako se bavimo ekonomskom akcijom želimo sebi i drugima priskrbiti materijalnih dobara; ekonomska akcija ide za tim "da poboljša stanje onima koji žive od rada svojih ruku, da im omogući da postepeno osiguraju svoju budućnost, da mogu slobodno i javno vršiti krepost i

izvršavati svoje vjerske dužnosti, da osjete da su ljudi, a ne životinje, kršćani, a ne pogani, da onda lakše i s više žara pohrle prema onom Jedinom i Potrebnom Dobru, prema onom najuzvišenijem dobru radi kojega smo stvoreni". (Leon XIII., Graves de communi).

Štogod radili sva djela moraju ići za tim da se u svijetu čini što manje grijeha i što više zaslužnih djela. Sve mora promicati težnju ljudske duše za savršenstvom. Budući su ascetika i mistika znanosti o kršćanskom savršenstvu slijedi da ove dvije znanosti moraju stajati u središtu svih ljudskih nastojanja. A jer članovi Katoličke Akcije na poseban način hoće ljudima omogućiti nastojanje za savršenstvom - ostvarivanjem socijalnoga Kraljevstva Kristova - to je jasno da i u organizacijama Katoličke Akcije ascetika i mistika te provođenje njihovih načela moraju stajati u središtu svih nastojanja.

Tamo gdje je katolički život tako razvit da uz Kat. Akciju brojno cvatu čisto vjerska udruženja pravilno je da ova vjerska udruženja uglavnom preuzmu brigu oko asketsko-mističkog uzgoja i života svojih članova te da i Kat. Akcija taj uzgoj i život redovito crpi iz vjerskih udruženja.

Opća izobrazba članova zahtijeva katoličku izobrazbu uma

Istina je, članovi se Kat. Akcije izobražavaju da postanu stručnjaci u socijalnom apostolatu. Ali, prije negoli je katolik stručnjak u jednoj djelatnosti katoličkog apostolata mora posjedovati onu opću katoličku izobrazbu uma koja se traži i od nestručnjaka.

Svi su katolici dužni da djeluju kao apostoli, ali svi ne mogu da postanu socijalni apostoli. Prije, dakle, negoli netko postane socijalnim apostolom, bezuvjetno je potrebno da zna s katoličkoga gledišta prosuđivati svoj zanat, svoje životno zanimanje; svaki svjesni katolik mora prema tome dobiti onu izobrazbu uma koja odgovara njegovom staležu.

Katolička Akcija mora se brinuti za ovu opću izobrazbu jer je općenita izobrazba uvijek preduvjet specijalne. Tako, na primjer, đaštvo koje se nalazi u organizacijama Katoličke Akcije treba dobiti sustavnu pouku o svim onim predmetima koji tako reći tvore njegov svakodnevni život. U srednjoj školi valja đaka naučiti katolički misliti o povijesti, umjetnosti, filozofiji i dr., o svim onim pitanjima o kojima se u školi govori. Na sveučilištu se obično unutar sveučilišnih društava osnivaju sekcije koje odgovaraju struci što je đaci proučavaju: historijska, medicinska, literarna itd.

Ova opća izobrazba uma jest preduvjet svakoga rada u Kat. Akciji, jer član Kat. Akcije jest prije svega liječnik, advokat, ratar, radnik, trgovačka namještenica, učiteljica, i svi ovi prije negoli žele uspješno socijalno djelovati moraju posjedovati izobrazbu uma koja odgovara njihovome staležu.

A jer su filozofija i teologija preduvjet svake umne izobrazbe slijedi da su sustavni filozofsko-teološki tečajevi (naravno uvijek prilagođeni stupnju izobrazbe članova) bitni preduvjet za apostolat Katoličke Akcije. Oko ovoga se filozofsko-teološkog

izobražavanja treba kretati proučavanje ostalih disciplina koje su u bližoj vezi sa staležom članstva (estetska, medicinska, školska itd. sekcija).

Tko nema temeljitu katoličku izobrazbu uma neće nikada moći djelovati kristijanizirajući upravo ondje gdje čovjek provodi velik dio svoga života, a to je među ljudima svoga zvanja (u uredu, radionici, sveučilištu, u školskoj klupi itd.).

Vlastitu organizaciju valja izgraditi u duhu socijalnoga Kraljevstva Kristova (unutarnje socijalno Kraljevstvo Isusa Krista)

Ponajprije, prije negoli se pređe na vanjsku djelatnost, valja u vlastitim redovima ostvariti socijalno Kraljevstvo Kristovo. Vlastitu organizaciju valja tako urediti da u njoj članovi imaju što manje prilike griješiti i što više poticaja na kršćansko savršenstvo. U tome je sva mudrost društvenoga poretka; takav poredak valja najprije ostvariti u vlastitim redovima. Stoga ovo socijalno Kraljevstvo nazivamo internim za razliku od eksternoga, vanjskoga, koje obuhvaća sav društveni život u državi. Interno je Kraljevstvo tek škola eksternoga.

Prije negoli se članovi Kat. Akcije teoretski upute u sve zakone socijalnoga Kraljevstva, oni to Kraljevstvo već proživljavaju u vlastitim redovima. Jedino u tim organizacijama se u današnje doba stvara katolička državljanska svijest, stvara onaj državljanski odgoj koji je kadar da državu uredi po načelima socijalnoga Kraljevstva Kristova.

Ne može se dovoljno istaknuti kako je važno za ostvarenje katoličkog društvenoga poretka da se ostvari ovo unutarnje Kraljevstvo, i to iz ova četiri razloga:

a) radi ljudi kao pojedinaca: u tom poretku ne bi bilo nečednih plesova, nečednih razgovora, nečedne mode, besramne štampe, bezvjerstva, loših predstava itd. Ovaj idealni poredak unutar Katoličke Akcije upućuje da ni građanska vlast ne smije trpjeti nečednih plesova, nečednih razgovora, besramne štampe itd.

b) ovaj život u Kat. Akciji uzgaja za legalnu pravednost. Legalna pravednost zahtijeva da točno vršimo zakone i nuka nas da priznajemo velika dobročinstva što ih dobivamo od društva. Ta nas pravednost potiče da snosimo opravdane namete koje stavlja na nas društvo i da društvu učinimo one usluge koje od nas iščekuje. Budući da je zajedničko dobro vrednije od dobra pojedinca, ima slučajeva kada pojedinci moraju žrtvovati jedan dio svojih dobara radi zajedničkog interesa; moraju žrtvovati jedan dio svoje slobode, katkada i sam život. - Kršćanski poredak u državi bezuvjetno traži da se poštuje ta legalna pravednost. To je preduvjet utjecaju Crkve na ljudsko društvo.

A gdje da se odgojimo za ovu legalnu pravednost? Upravo zato su najzgodnije organizacije Kat. Akcije. Nju vode svjetovnjaci. One rade pod vodstvom centrala koje se često protežu na državne teritorije. Te centrale radi zajedničkog dobra često nameću društvima i članovima razne obveze: članarine, traže izvještaje, polaganje računa za svoju djelatnost. Centrale traže da društva svoju ličnu slobodu djelomično suze na korist

zajedničkoga dobra. A zauzvrat opet centrala šalje društvima predavanja, izdaje im list, čini ih dionikom jedinstvenog idejnog pokreta. Stoga možemo reći da u današnje vrijeme nema zgodnijega sredstva za državljanski uzgoj upravo od tih organizacija Kat. Akcije koje rade pod ravnanjem nacionalnih centrala. Uzmite još društvene sastanke, odborske sjednice, glavne skupštine cijelih Saveza koje sliče parlamentima i svatko će lako uvidjeti veliko značenje Katoličke Akcije. U njoj se odgajaju državljani koji će biti u stanju da u državi ostvare kršćanski poredak. Kao što je npr. benediktinski red dao Crkvi preko 20 papa, 5 crkvenih naučitelja, oko 57 000 poznatih svetaca, analogno Kat. Akcija treba odgajati buduće vođe svjetovnoga društva, ideologe kršćanskog svjetovnog poretka; državi treba dati što više dobrih državljana i rodoljuba, a Crkvi svetaca.

c) ni bez distributivne pravednosti nema kršćanskoga državnog života. Ova pravednost se odnosi na dužnosti društva prema pojedincima. Ova dijeli zajednička dobra i namete prema pravednosti i pravičnosti. Štiti pojedince: njihova prava i njihove bitne interese. Svaki član Kat. Akcije vidi važnosti centrala i nauči prosuđivati rad tih centrala. Isto tako će znati uvidjeti važnost države, ali će također u Kat. Akciji naučiti kontrolirati državne organe u njihovom radu prosuđujući koliko vlastodršci ostvaruju Kristov socijalni poredak ili se od njega odalečuju.

d) napokon je komutativna pravednost koja uređuje odnos pojedinih građana međusobno i traži da se štiti privatno vlasništvo, dobra duše i tijela, te dobar glas. I za to se brine odgoj u Kat. Akciji.

Sve dakle što državljanin mora znati da uzmogne uspostaviti u državi socijalno Kraljevstvo Isusa Krista on to već proživljuje unutar svoje organizacije koja radi pod vodstvom velikih nacionalnih centrala.

Stoga se neće nikada dovoljno pažnje svratiti na što precizniju izgradnju cijeloga pravnog poretka u Kat. Akciji. Ona mora biti pravna organizacija s točnim zakonima, poslovnicima, priručnim knjigama koje tumače sav pravni poredak. U tim poslovnicima valja predvidjeti svaku važniju prigodu: skupštinu, izlet, zabavu, putovanje, izbor, vjersku manifestaciju. Sve mora biti tako uređeno da ti poslovnici svedu grješne prigode na minimum, a dadu što više prigode za stjecanje kršćanskoga savršenstva.

Kat. Akcija, ako hoće dobro odgajati za socijalno Kraljevstvo Kristovo treba bdjeti nad tim da članovi zaista u ovoj školi državljanskoga života udovoljavaju točno svim dužnostima: legalnim i komutativnim, a centrala da se ne ogriješi o svoju distributivnu dužnost.

Tako npr. redovno i savjesno plaćanje članarine, redovito ispunjavanje preglednica, strogo vršenje svih paragrafa Poslovnika znači na oko malenkostima stvarati preduvjete socijalnom Kraljevstvu Kristovom. Ljuto se vara tko misli da se bez točno opredijeljenoga pravnog poretka može državljanski odgajati, odgajati za apostolat u naravnom ljudskom društvu u kojemu valja ostvariti socijalno Kraljevstvo Kristovo. Bez ove naravne pravne podloge Crkva neće nikada moći u svjetovnom društvu naći dovoljno preduvjeta za slobodan razvoj. A u Inkarnaciji i Crkvi jesu kako vidjesmo

usredotočena sva djela Božja.

Valja stoga da je Kat. Akcija interno socijalno Kraljevstvo Kristovo, početak velikoga socijalnog Kraljevstva koje će obuhvatiti cio društveni život.

U tom internom Kraljevstvu se ljudi posvećuju sakramentima i rade pod majčinskom paskom Crkve koja gleda jesu li svi njihovi čini u skladu s Božjim zakonima. Isto tako će morati biti u cijelome ljudskome društvu; i u njemu će Crkva imati onaj utjecaj na sve čine privatnoga i javnoga života, tamo od pojedinaca preko obitelji i zvanja do države kao što je to već donekle bilo ostvareno u Europi u XIII. stoljeću. I tamo će morati vladati sličan odnos između Crkve i države kao što je u Katoličkoj Akciji npr. između duhovnika i društvenoga predsjednika; idealom mora biti da i u državi katolička vjera postane državnom vjerom kao što je ona službena vjera svakog udruženja Kat. Akcije.

Sociologija u službi eksternoga socijalnog Kraljevstva Kristova

Članovi Kat. Akcije moraju postati socijalni kristijanizatori. Radi toga oni moraju i teoretski naučiti što je društvo, iz kojih se dijelova sastoji i prema kojim zakonima sve te sastavne dijelove i cijelo društvo treba urediti. Iz toga slijedi da u Kat. Akciji valja proučavati nauku o ljudskome društvu - sociologiju. Proučavanje i primjena sociologije prema tome spada u bitni i posebni dio radnoga programa Kat. Akcije.

Sociologija spada u filozofiju, a grana je specijalne etike. Ona govori o obitelji, državi i međunarodnom društvu i o onome što je s tim u vezi. Budući da je čovjek određen za vrhunaravno dobro to nije dovoljno sociologiju proučavati samo u svijetlu zdravoga razuma, već je treba promatrati u svijetlu objave. Brak nije samo nerazrješiva zajednica jednoga muža i jedne žene, radi rađanja i odgajanja djece, već je također i sakrament.

Proučavanje i primjena papinih enciklika i biskupskih smjernica ukoliko su sociološke spadaju u bitni radni program Kat. Akcije.

Nisu uvijek u svijetu iste potrebe. Liberalni laicizam iako je uzdrmao temeljima društvenoga poretka sad se više očituje na polju školstva, drugi puta opet na ekonomskom ili državnom polju. Papinstvo koje promatra cijelo čovječanstvo s uzvišenoga mjesta najbolje vidi razne potrebe vremena i stoga vidimo kako pape u svojim enciklikama upozoravaju na razna suvremena zla i upućuju na sredstva kojima će se ta zla suzbiti. Pio IX u Silabu piše o suvremenim zabludama, Leon XIII o socijalizmu (Quod Apostolici muneris), o braku (Arcanum), o autoritetu (Diuturnum illud), o framasonima (Humanum genus), o kršćanskom ustavu država (Immortale Dei), o slobodi (Libertas), o radničkom pitanju (Rerum novarum) itd.

Enciklike po tome upozoravaju na ona poglavlja iz sociologije koja su najsuvremenija i stoga proučavanje i primjenjivanje tih enciklika spada u bitni dio radnoga programa Katoličke Akcije.

Ali jer su u pojedinim biskupijama opet posebne prilike, to biskupi u skladu s papinim

enciklikama i uputama opet daju posebne smjernice za socijalnu kristijanizaciju za svoje biskupije. Tako je proučavanje i primjenjivanje tih biskupskih socijalnih smjernica također bitni dio rada Kat. Akcije u dotičnoj biskupiji.

Trostruk je neposredni cilj Katoličke Akcije:

a) generički asketsko-mistički (koji odgaja uglavnom volju) i filozofsko-teološka izobrazba uma prilagođena staležu;

b) sociološki (širiti unutarnje i vanjsko socijalno Kraljevstvo Isusa Krista)

c) apostolski

Iz svega rečenoga došli smo do zaključka da Katolička Akcija ima zadatak da ostvaruje socijalno Kraljevstvo Isusa Krista. To ona ostvaruje na taj način da svojim vlastitim članovima dade ponajprije dobru asketsku izobrazbu tako da sve čine iz vrhunaravnih motiva: da se time uzmogne Bog proslaviti i ljudima omogućiti da spoznaju i uzljube ono jedino dobro radi kojega su stvoreni. Takvi bi morali biti svi ljudi, ali Kat. Akcija posebno odgaja asketsko-mistički - ako taj posao već ne izvrše čisto-vjerska udruženja - jer se od apostola više traži nego od drugih.

Iza toga slijedi da članovima Kat. Akcije valja dati temeljitu izobrazbu uma da ovi uzmognu svojim radom svome staležu dati onu funkciju u ljudskom društvu koju mu namijenjuju Božji zakoni. Ovo promatranje svih praktičnih i spekulativnih zvanja u vidu kršćanskih načela preduvjet su svakome apostolatu jer prije svega treba apostolski djelovati u vlastitoj okolici vršeći točno onako svoje staleške dužnosti kako to interes samoga staleža zahtijeva i imajući osim toga onu općenitu kršćanski orijentiranu izobrazbu koju posjeduje i njegova okolina. Tako se, na primjer, od jednoga katoličkog liječnika ne traži samo da je on dobar liječnik već također da on zna odnos između liječničke znanosti i morala, da zna moralne uzroke raznih bolesti; osim toga jer se on kreće u društvu naobraženih ljudi mora imati i opću izobrazbu u književnosti, povijesti, radiotelefoniji i slično, ali to naravno sve kršćanski orijentirano. Ova njegova opća i posebna liječnička izobrazba preduvjet su njegovom socijalnom apostolatu.

Takav se odgoj i treba dati u društvima Katoličke Akcije. Usporedno s time valja u vlastitim redovima ostvarivati takav pravni poredak koji će članstvu zajamčiti kretanje u takvom društvu gdje su grješne prigode svedene na najmanju mjeru, a poticaji za vjersko-moralno usavršavanje veoma jaki. Uz ovo unutarnje ostvarivanje katoličkog socijalnog poretka valja naročitu pažnju posvetiti proučavanju i primjenjivanju sociologije te znanosti o ljudskom društvu (o obitelji, o službenom, građanskom i međunarodnom društvu), čineći to poglavito u vidu papinih enciklika i nadležnih biskupskih uputa.

Zajedno s tim ostvarivanjem socijalnoga Kraljevstva Kristova u svjetovnom društvu stvaraju se Crkvi preduvjeti da širi unutarnje Kraljevstvo Božje i tako Katolička Akcija postaje dionicom bitne apostolske misije Crkve: u spašavanju i posvećivanju duša.

Dođi gospodine Isuse!

(Sv. Ivan apostol. zaštitnik Hrvatskog Orlovstva u Apokalipsi (Otkrivenju)

22, 20)